

Despullant la tragèdia

RICARD VILAREGUT

Tota la veritat sobre Plataforma per Catalunya

Miquel Erra i Joan Serra

Ara llibres

120 pàgines. 15 euros

Que un partit amb un discurs titllat de xenòfob i racista aconsegueixi 12.400 vots i disset regidors és una tragèdia per a la societat que li toca patir la vergonya de conviure amb ciutadans que voten una formació que va directament en contra dels seus propis veïns, quelcom impensable en democràcies que es fan dir avançades. I una tragèdia, també, per a un sistema polític incapaç de filtrar plantejaments que atempten contra els drets humans bàsics i que, en convertir el ciutadà en client i el vot electoral en mercadeig, provoca que passi el que passa. Tot plegat tan trist com real, tan preocupant com dissimulat.

Segons els autors del llibre *Tota la veritat sobre Plataforma per Catalunya*, aquesta tragèdia se cimenta en el seu líder i veritable *alma mater*, Josep Anglada. I és que d'aquest personatge se'n sabia el passat pro-franquista, la seva con-

dicció de demagog i un autoritarisme agressiu, coherent amb la seva ideologia, però incoherent, repetit, amb un sistema democràtic com el nostre. El que no sabíem però, eren les manipulacions, trampes i grau de messianisme —propi de tots els líders de partits d'extrema dreta europeus— en què el personatge en qüestió excel·leix d'una manera que fa feredat. Episodis com fer notar a nens d'origen magribí que els caramels que ell mateix regalava contenien porc, dedicar-se a denunciar a la policia municipal infraccions de trànsit —fotografiant les matrícules— presumptament fetes per veïns immigrants, o fer declaracions públiques del tipus: “El magribí és l'enemic de Catalunya, d'Espanya i d'Occident”, o bé “Potser sí que tinc una cosa especial, de fet, crec en la providència...” són una mostra de la necessitat imperiosa que hi intervingui un fiscal...o bé un metge.

Perfils psicològics a banda, en el llibre trobem d'altres claus que ens permeten entendre el perquè de la tragèdia. Segons els autors, als recels que genera la immigració i la famosa desafecció política s'hi suma la capacitat del personatge en

qüestió de trepitjar carrer i fer d'intermediari entre ciutadà i ajuntament. Segons sembla, més d'una associació de veïns de Vic disposa del seu telèfon per avisar-lo de qualsevol “problema” de convivència, fet que Anglada aprofita per fer primer de piròman, fent públic “el problema”, i després de bomber, presentant-se com el salvador. I aquest detall, entre molts d'altres, prou rellevants per entendre almenys una part del fenomen, és precisament el valor afegit d'un llibre fet per dos periodistes del setmanari osonenc *El 9 nou*, els quals avisen: “Es fa difícil pensar que Plataforma X Catalunya sigui només una anècdota perquè resulta complicat que una simple anècdota superi en vots el PSC i ERC en una ciutat de 40.000 habitants”. Llibre concret, honest, compromès, gens pretensions, però massa car pel que dona (15 euros), té el mèrit de despullar la tragèdia i al mateix temps posar en entredit una estratègia que s'ha demostrat poc efectiva: la de no parlar del tema per no fer-ne publicitat. Especialment recomanat als que malauradament no llegiran el llibre ni aquest article, ni tan sols *El 9 nou*. Parlant de tragèdies, aquesta n'és una altra.

ELS VOSTRES CLÀSSICS

Miralls de prínceps

JORDI LLOVET

El país s'ha regirat a causa d'un llibre del periodista José García Abad, en el qual es recullen una sèrie de cartes que Sa Majestat el rei va enviar al seu fill, el príncep de Girona, quan aquest es trobava a la universitat de Georgetown, a Washington capital. Tot plegat, el rei no feia altra cosa que donar-li al seu fill els bons consells que tots els pares donen als nois quan es troben en període de formació: això no és privatiu dels monarques, com molt bé es llegeix a correspondències de pares a fills tan importants com les de Lord Chesterfield, o de mares a filles, com les de Madame de Sévigné a la seva enyorada filla, Grignan de casada.

El primer símptoma que indica que passa alguna cosa estranya quan la gent s'escandalitza per unes cartes com aquestes, doncs, és el fet que hom consideri que a un noi de divuit o dinou anys el seu pare no li ha de donar cap mena de consell, o el fet que ja comenci a resultar insòlit que un noi, a aquesta edat, pugui considerar avinent que el seu pare l'aconselli en determinades matèries, en aquest cas totes molt innòcues: “Mostra't eixerit, encara que estiguis cansat; amable, encara que no et vingui de gust; atent, encara que una cosa no t'interessi gota; lliurat del tot a la teva missió, encara que això signifiqui privacions i sacrificis... Pensa que tothom et jutjarà d'una manera especial: per això convé que et presentis sempre amb naturalitat, però no vulgar; culte i assabentat dels problemes, però ni pedant ni presumit”. La veritat: no es poden donar consells més bons a una persona jove, estigui destinada a ser el Cap de l'Estat, venedor de cotxes o catedràtic.

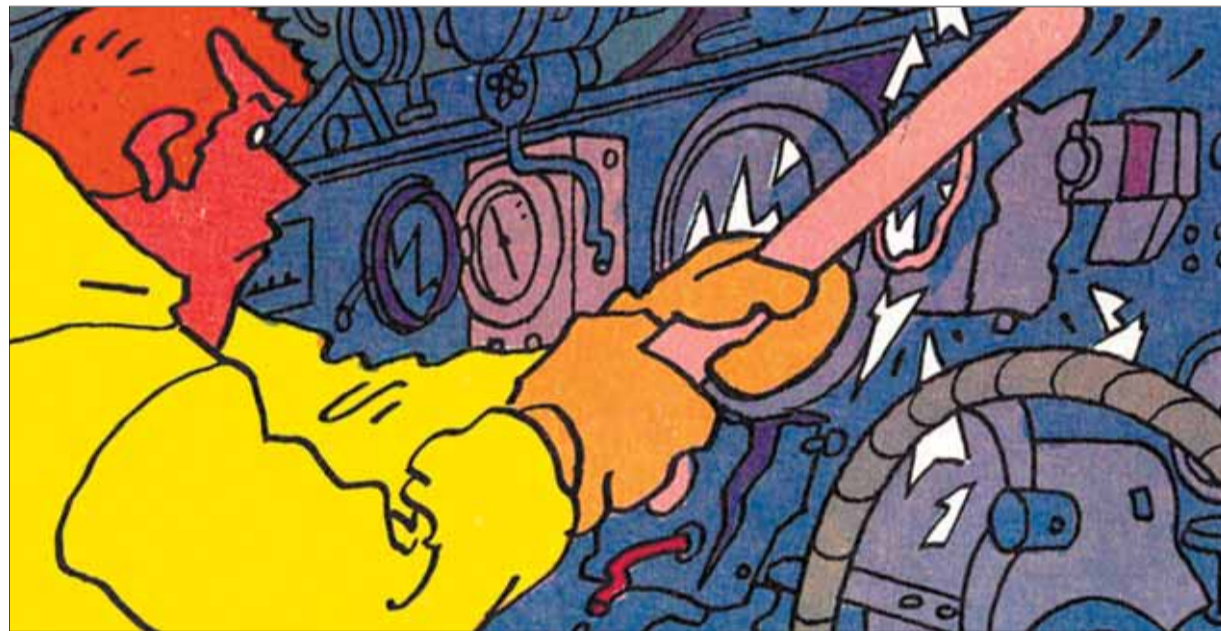
Però l'escàndol que ha generat aquesta correspondència —en la qual em sembla veure-hi la mà d'un conseller reial força lletrat— fa palesa una altra cosa, encara més rellevant, que és l'enorme ignorància del perso-

“El rei no va fer altra cosa que donar-li al seu fill molt bons consells”

nal mitjà del país nostre respecte a la manera com els prínceps han estat sempre educats. Sembla que, posats a no recordar, la gent ja ni es recorda que Maquiavel va escriure *El príncep* per a la bona formació política de Giuliano i Lorenzo de Medici i el bon govern de la República florentina, amb un munt de consells que han servit al regiment de la cosa pública, a tot el continent, fins ben bé els nostres dies. ¿És que ja ningú no coneix, tampoc, *Le prince*, de Guez de Balzac, escrit per a il·lustració de Lluís XIII, rei de França? ¿Ningú no ha tingut esma per llegir *L'educació del príncep cristià*, d'Erasmus de Rotterdam, traduït al castellà per mossèn Llorenç Riber, en el qual Erasmus diu: “Als uns els ajudarà amb la seva llarguesa; als altres els alleujarà amb el seu favor; a d'altres, afligits, els empararà amb l'autoritat, i a uns quants els il·lustrarà amb el seu enginy i saviesa”? ¿És que el *Diàleg* dedicat a Maximilià II, de Giovanni Maria Memmo, del segle XVI, no ha de ser vist com un ressò de la doctrina de Maquiavel? I ja que la polèmica s'ha produït a Espanya, ¿com és que ningú no es recorda del *Reloj de príncipes*, d'Antonio de Guevara, del *Norte de príncipes*, de Màrtir Rizo, o del *Espejo de príncipes*, de Francisco Monzón?

Sa Majestat podria haver copiat tranquil·lament uns quants passatges del *Diàleg* de Memmo per al seu fill, i encara haurien estat consells ben útils: “¿Quina virtut és més celebrada i més cantada que la singular i admirable fortalesa? ¿Que no veiem els divins poetes Homer i Virgili no fer altra cosa que celebrar les infinites lloances d'Aquil·leu, d'Hèctor, d'Ulisses, d'Eneas i encara d'altres il·lustres personatges que van trobar-se a la guerra de Troia, a l'Antigor? ¿De què van plenes les velles i les modernes històries sinó de les fortes i valeroses proeses dels antics prínceps, capitans, reis i emperadors? [...] Però, ¿què faig ara, recordant els antics exemples de fortalesa, si als nostres dies tampoc no en manquen? ¿No hem vist tots nosaltres la intrèpida fortalesa i el singular valor de l'emperador Carles V? [...] En les seves empreses ell ocupava sempre el primer lloc, animant tothom i obrint-los el camí, cosa que va ser, sens dubte, causa de les seves victòries”.

No atalaré els lectors amb més citacions. Només els recordaré que la tradició d'educar un príncep és tan antiga com l'ordre aristocràtic-feudal, per no citar l'època imperial de Roma. Avui, sembla com si a ningú no se li pogués aconsellar res sense humiliar-lo. Cras error —que ve de “gras”, i no de Marc Licini Crassus, el conspirador.

Vinyeta de *La casa sobre el gel*, de Joaquim Carbó i dibuixos de Josep Maria Madorell, publicada per Casals.

Exercici de sinceritat

PEP MOLIST

L'última casa

Joaquim Carbó

Columna

206 pàgines. 11,50 euros

Com si es tractés de tres persones grans que es troben després d'uns quants anys de no veure's per recordar els vells temps, l'autor, en primera persona, es retroba amb dos dels seus personatges més populars, Pere Vidal i Henry Valua, quan tots ells, autor inclòs, han passat ja de la setentena. Per si algú no ho sap o no ho recorda, ambdós protagonistes van iniciar una sèrie, el 1966, a *La casa sota la sorra*, una de les obres més llegides per lectors catalans de diverses generacions i de la qual se n'han venut al voltant de dos-cents mil exemplars. L'obra tindria continuïtat amb vuit títols més —entre ells, *La casa sobre el gel*, *La casa sota el mar*, *La casa sota les estrelles*...—, els quals van esdevenir també una col·lecció de còmics dibuixats per Josep Maria Madorell, *Les aventures d'en Pere Vidal*. Aquest, segons afirma Joaquim Car-

bó en el llibre, creia que “els herois de còmic ni moren, ni envelleixen” i, per tant, no veia amb bons ulls una novel·la, i posteriorment un còmic, que tingués com a protagonistes els dos herois de la sèrie envellits.

Sense Madorell, mort ara fa quatre anys, Carbó acaba portant a terme la seva idea i escriu *L'última casa*, que no es pot definir ni com un llibre juvenil ni com una novel·la d'aventures. És una obra singular, un exercici de literatura i també de sinceritat, una llicència que els grans autors es poden permetre al cap d'anys i anys de professió. A partir de trobar-se, primer i de casualitat, amb en Pere Vidal pels carrers de Barcelona, després de temps de no saber-ne res, i més tard amb Henry Valua, Carbó s'engresca a recuperar un projecte de novel·la abandonat, i alterna en el text de *L'última casa* la trobada i les converses amb els seus personatges amb fragments del projecte, en el qual hi apareix tant el territori africà habitual de la sèrie com els protagonistes de sempre, amb el malvat Senyor Ti

com a teló de fons. A través d'aquest cara a cara entre l'autor i els seus personatges, i amb una franquesa enorme, Carbó ens parla directament i indirecta d'ell mateix, de la seva manera de fer i de viure, dels seus defectes i de les seves dèries, del món més personal i de la situació del món en general, i especialment de la seva forma d'entendre i abordar la literatura, tot convidant-nos a entrar a la cuina de l'escriptor, amb innombrables referències a la seva forma de treballar un llibre: la documentació, els ulls oberts a qualsevol indicatiu literari, l'escriptura sense mesura, les supressions d'informació, els dubtes, els temes...

Tot barrejant la realitat més íntima amb la ficció, Carbó es mostra tal com és, al costat dels seus personatges, tot retent, amb aquesta novel·la, un homenatge molt especial als innombrables lectors de la sèrie i al seu amic Josep Maria Madorell, i acaba cloent la saga d'una forma ben particular i propera, deixant les aventures per una altra ocasió.